

HÅLOGALAND LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 10.03.2023

Saksnr.: 22-129198ASD-HALO

Dommere:

Lagmann
Kst. lagdommer
Ekstraordinær lagdommer

Bjørnar Eirik Stokkan
Thor Erik Høiskar
Bernt Krohg

Ankende part

Tryg Forsikring

Advokat Harald Magnus Olsvik

Ankemotpart

■■■■ Eiendom AS

Advokat Dag Trygve Berntsen

DOM

Saken gjelder om et forsikringskrav er bortfalt som følge av foreldelse eller for sent fremsatt reklamasjon.

Framstilling av saken

■■■■■ Eiendom AS eier en eiendom på Burøya i Bodø hvor selskapet i 2015/2016 fikk satt opp et bygg med en verkstedhall og en kontorfløy. ■■■■■ ■■■■ AS har bistått ■■■■■ Eiendom AS med prosjekt-/byggeledelse mv i forbindelse med byggingen, og opptrådt som ansvarlig søker overfor kommunen. Bygget ble overtatt den 28. februar 2017.

Etter at bygget ble overlevert oppdaget ■■■■■ Eiendom AS at det var problemer ved bygget knyttet til lydgjennomgang og vibrasjoner mellom verkstedhallen og kontorfløyen.

■■■■■ Eiendom AS kom etter hvert til at problemene skyldtes at ■■■■■ ■■■■ AS ikke hadde utført sitt oppdrag i samsvar med det som var avtalt, og den 6. september 2017 reklamerte ■■■■■ Eiendom AS overfor ■■■■■ ■■■■ AS. ■■■■■ ■■■■ AS bestred ansvar. Den 6. juni 2018 varslet ■■■■■ ■■■■ AS likevel sin forsikringskontrakt om mulig krav i forbindelse med saken.

■■■■■ ■■■■ AS gjennomførte en styrt avvikling etter aksjeloven kapittel 16 og ble slettet fra Foretaksregisteret den 16. oktober 2019, uten at tvisten mellom ■■■■■ Eiendom AS og ■■■■■ ■■■■ AS var blitt løst.

På denne bakgrunn forsøkte ■■■■■ Eiendom AS å forfølge kravet overfor avviklingsstyrets leder, ■■■■■. Det ble derfor tatt ut forliksklage mot ham. Bodø forliksråd innstilte saken ved beslutning av 4. juni 2020. Stevning ble deretter tatt ut mot avviklingsstyrets leder innen ettårsfristen, med krav om erstatning etter aksjelovens bestemmelser.

Under saksforberedelsen ble ■■■■■ Eiendom AS kjent med at ■■■■■ ■■■■ AS var ansvarsforsikret hos Tryg Forsikring. Ved prosesskrift den 28. september 2021 trakk ■■■■■ Eiendom AS derfor Tryg Forsikring inn i saken mot ■■■■■ Trygg Forsikring protesterte mot dette, og tingretten var enig i at vilkårene ikke var oppfylt. ■■■■■ Eiendom AS tok deretter ut separat søksmål mot forsikringsselskapet den 21. desember 2021. Det ble lagt ned påstand om at Tryg Forsikring plikter å dekke utbedringskostnader i forbindelse med støyproblematikken. Kravet er oppad begrenset til syv millioner kroner.

Tryg Forsikring tok til motmæle i tilsvar av 1. februar 2022, og påsto seg frifunnet. I tillegg til manglende ansvarsgrunnlag overfor ■■■■■ ■■■■ AS påberopte Tryg Forsikring både at direktekravet var foreldet, og at et eventuelt erstatningskrav mot ■■■■■ ■■■■ AS

uansett var tapt som følge av for sen reklamasjon. Under planleggingsmøtet 7. mars 2022 besluttet forberedende dommer i tingretten, med hjemmel i tvisteloven § 16-1 første ledd, å dele opp saken slik at spørsmålene om foreldelse og reklamasjon behandles særskilt.

Saken mellom [REDAKERT] Eiendom AS og [REDAKERT] er senere blitt stanset. I søksmålet mellom [REDAKERT] Eiendom AS og Tryg Forsikring avsa Salten og Lofoten tingrett dom den 13. juni 2022 med slik domsslutning:

1. [REDAKERT] Eiendom AS sitt krav mot Tryg Forsikring er ikke bortfalt som følge av foreldelse eller for sent fremsatt reklamasjon.
2. Sakskostnadsavgjørelsen utstår til behandling av hovedsaken.

Tryg Forsikring anket dommen 23. august 2022. [REDAKERT] Eiendom AS tok til motmæle i anketilsvar 12. september 2022. Ankeforhandling ble holdt i Bodø 2. februar 2023. Partene møtte og det ble fortatt slik dokumentasjon som fremgår av rettsboken.

Tryg Forsikring AS har i korthet anført:

[REDAKERT] Eiendom AS' eventuelle krav mot Tryg Forsikring er foreldet, og i tillegg er det reklamert for sent overfor [REDAKERT] AS slik at kravet er tapt.

[REDAKERT] Eiendom AS har fremmet direktekrav mot Tryg Forsikring etter forsikringsavtaleloven § 7-6 på bakgrunn av underliggende sak hvor det er tale om ansvar for lydsmitte fra mekanisk verksted til administrasjonsbygg.

Etter alminnelige foreldelsesregler var foreldelsesfristen utløpt da direktekravet ble meldt til Tryg Forsikring. Foreldelsesfristen kan ikke forlenges i medhold av forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd. [REDAKERT] Eiendom AS og [REDAKERT] AS' krav er to selvstendige krav som særskilt må meldes hver for seg. Forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd gjelder kun til fordel for den som har meldt sitt krav rettidig til selskapet. Det er ikke grunnlag for å tolke bestemmelsen slik at skadelidte, som ikke har meldt direktekrav til selskapet, kan påberope seg forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd om at meldte krav ikke foreldes før det er sendt en særskilt melding fra forsikringsselskapet om at foreldelse vil bli påberopt. [REDAKERT] Eiendom AS direktekrav var dermed foreldet da det ble meldt til Tryg Forsikring høsten 2021.

Tilleggsfristen i foreldelsesloven § 10 kommer ikke til anvendelse i saken fordi [REDAKERT] Eiendom AS kan bebreides for å ha ventet over tre år med å undersøke om selskapet kunne melde et forsikringskrav mot Tryg Forsikring.

Videre anføres at saksøker har varslet det underliggende kravet for sent, idet reklamasjon etter tre måneder er vesentlig for sent i næringsforhold. Realitetsdrøftelser har ingen selvstendig plass på entrepriserettens område.

Tryg Forsikring har lagt ned slik påstand:

Tryg Forsikring frifinnes

■■■■■ Eiendom AS har i korthet anført:

■■■■■ Eiendom AS' krav mot Tryg Forsikring er ikke foreldet og det er reklamert i tide overfor ■■■■■ AS.

■■■■■ ■■■■■ AS meldte forsikringskravet til Tryg Forsikring forut for utløpet av foreldelsesfristen. Det følger av forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd at krav som er meldt til selskapet før foreldelsesfristen er utløpt, foreldes tidligst seks måneder etter at sikrede eller skadelidte har fått særskilt skriftlig melding om at foreldelse vil bli påberopt. Tryg Forsikring har ikke gitt slik melding til ■■■■■ Eiendom AS og kravet er derfor ikke foreldet.

Subsidiært påberopes foreldelsesloven § 10 første ledd som grunnlag for at kravet ikke er foreldet fordi ■■■■■ Eiendom AS først fikk nødvendig kunnskap om skyldneren ved prosesskrift av 2. august 2021 fra ■■■■■ ■■■■■ AS' advokat.

■■■■■ Eiendom AS har reklamert rettidig overfor ■■■■■ ■■■■■ AS. Under enhver omstendighet er muligheten til å påberope for sen reklamasjon gått tapt på bakgrunn av passivitet/realitetsdrøftelser. Kravet er derfor ikke tapt som følge av for sen reklamasjon.

■■■■■ Eiendom AS har lag ned slik påstand:

1. Anken forkastes
2. Saksomkostningsavgjørelse utstår til behandling av hovedsaken.

Lagmannsrettens vurdering:

Lagmannsretten er kommet til et annet resultat enn tingretten når det gjelder spørsmålet om ■■■■■ Eiendom AS' direktekrav mot Tryg er foreldet.

Forsikringsavtaleloven § 8-6 har regler om foreldelse av krav på erstatning etter avtaler om skadeforsikring. For krav basert på ansvarsforsikring er hovedregelen, ifølge § 8-6 andre ledd, at forsikringsselskapets ansvar foreldes «etter de samme regler som gjelder for sikredes erstatningsansvar».

«Sikrede» er i dette tilfellet [REDACTED] AS. [REDACTED] Eiendom AS' underliggende erstatningskrav mot [REDACTED] AS springer ut av kontraktsforholdet dem imellom. Slike krav foreldes etter reglene om «den alminnelige foreldelsesfrist» i foreldelsesloven §§ 2 og 3. Dette følger av foreldelsesloven § 9 nr. 3. I vår sak betyr dette at fristen i utgangspunktet var på 3 år og at den løp fra den dag bygget ble overtatt og misligholdet inntrådte, jf. foreldelsesloven § 3 nr. 2. Etter hovedregelen ble dermed [REDACTED] Eiendom AS' krav mot Tryg foreldet 28. februar 2020.

Dette er partene enige om. Tvisten dreier seg om betydningen av de to unntaksreglene [REDACTED] Eiendom AS påberoper.

Lagmannsretten ser først på særbestemmelsen i forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd.

Tredje ledd kom inn i loven ved endringslov 26. juni 1998 nr. 46 og lyder nå som følger:

«Krav som er meldt til forsikringsforetaket før foreldelsesfristen er utløpt, foreldes tidligst seks måneder etter at sikrede, eller skadelidte (jf §§ 7-6 og 7-7), har fått særskilt melding i et skriftlig dokument om at foreldelse vil bli påberopt. Meldingen må angi hvordan foreldelse avbrytes. Foreldelsesfristen forlenges ikke etter bestemmelsen her dersom det er gått mer enn 10 år fra kravet ble meldt til foretaket. Medfører første punktum ved ansvarsforsikring at skadelidtes krav mot sikrede foreldes før kravet mot forsikringsforetaket, består likevel foretakets ansvar overfor skadelidte.»

Slik lagmannsretten oppfatter [REDACTED] Eiendom AS menes det at «krav som er meldt» skal forstås slik at det ved ansvarsforsikring ikke spiller noen rolle hvem som har meldt et krav; sikrede eller skadevolder. Etter lagmannsrettens syn er det imidlertid flere forhold som tilsier at dette ikke er den mest nærliggende forståelsen av bestemmelsen.

For det første mener lagmannsretten at det her dreier seg om to krav. I Rt-1999-7 (Advokatdom I) er det lagt til grunn at ved ansvarsforsikring utgjør skadelidtes krav mot sikrede /skadevolder, og skadelidtes direktekrav mot selskapet på bakgrunn av samme skadehendelse, to separate krav som foreldes hver for seg. Etter lagmannsrettens syn må det samme gjelde for de to ulike kravene i vår sak; sikrede/skadevolders krav mot selskapet basert på forsikringsavtalen, og skadelidtes direktekrav mot selskapet basert på forsikringsavtaleloven § 7-6. Dette tilsier dermed at hvert krav må meldes for seg, og at det bare er det kravet som er meldt som blir vernet mot foreldelse, ikke andre krav, selv om de gjelder samme skadetilfelle.

For det andre er det naturlig å forstå «krav som er meldt» i lys av den delen av bestemmelsen som sier hvem som skal varsles om at foreldelse vil bli påberopt, nemlig «sikrede, eller skadelidte (jf. §§ 7-6 og 7-7)». «Eller» peker, etter lagmannsrettens syn, i retning av at selskapet bare plikter å gi melding til den som har meldt krav, og – i forlengelsen av dette – at den som ikke har meldt krav, heller ikke kan påberope seg

manglende varsling. Hvis meningen hadde vært at den ene partens melding ved ansvarsforsikring også skulle komme den andre partens ikke meldte krav til gode, ville det etter lagmannsrettens syn vært mer naturlig å benytte formuleringen «sikrede, og eventuelt skadelidte».

Selv om ordlyden ikke er helt entydig, trekker den etter dette, slik lagmannsretten ser det, i retning av at det ved ansvarsforsikring bare er den som har meldt krav, som er vernet av varslingsregelen i tredje ledd første punktum.

En slik forståelse er også best i tråd med det uttalte formålet bak endringsloven fra 1998. Bakgrunnen for lovendringen synes å ha vært konkrete saker der et forsikringsselskap, mens forhandlinger pågikk med den sikrede eller skadelidte, plutselig påberopte at kravet var foreldet. En slik problemstilling ble tatt opp i spørretimen i Stortinget 28. januar 1998 (Ordinær spørretime 28. januar 1998 side 1532) av representant Rasmussen, som stilte følgende spørsmål til statsråd Aure:

«Et annet problem er det som gjelder foreldelse. Det viser seg i de sjeldne tilfellene der det er mulig å nå fram, at vi faktisk får et problem i forhold til foreldelsesloven. Derfor mener jeg at foreldelsesloven må endres slik at forsikringstakernes erstatningskrav ikke kan foreldes så lenge det foregår forhandlinger med forsikringsselskapene. Vil statsråden sørge for at foreldelsesloven blir endret slik at foreldelse av disse sakene ikke kan skje mens forhandlinger pågår?»

Saken ble tatt opp av samme representant på nytt 6. mars 1998 (6. mars - Interp. fra repr. Rasmussen om å sikre forsikringskundernes rettssikkerhet side 2077). Statsråd Aure svarte da:

«Foreldelse avbrytes bl.a ved at selskapet erkjenner kravet eller ved at sikrede tar ut forliksklage eller stevning. At forsikringskravet er meldt til selskapet, er altså ikke tilstrekkelig til å avbryte foreldelse, og foreldelsen kan inntre mens partene forhandler om en løsning.

Dette kan fremstå som klart urimelig for skadelidte. Etter at et krav er meldt til selskapet, vil de færreste være oppmerksom på at man kan være nødt til å foreta ytterligere formelle skritt for å hindre at et krav blir foreldet. Foreldelsesreglene kan dermed virke som en ren felle. Dette gjelder særlig dersom det pågår forhandlinger mellom partene med sikte på å komme til enighet om erstatningskravet.

Jeg mener at reglene om foreldelse av forsikringskrav bør endres på dette punktet og kan meddele at Regjeringen vil fremme en proposisjon med forslag om slike endringer før påske. Dette har hatt bred tilslutning fra høringsinstansene. I proposisjonen vil det bli foreslått en regel om at krav som er meldt til selskapet før foreldelsesfristen er utløpt foreldes tidligst seks måneder etter at sikrede har fått særskilt skriftlig melding fra selskapet om at foreldelse vil bli påberopt.»

I lovforarbeidene, Ot. prp. nr. 44 (1997-1998), uttaler departementet på side 11 følgende om bakgrunnen for forslaget til lovendring:

«Departementet går inn for en endring av foreldelsesreglene i forsikringsavtaleloven §§ 8-6 og 18-6 i samsvar med forslaget i høringsbrevet. Det kan virke urimelig at forsikringsselskapene har en formell adgang til å påberope seg foreldelse i situasjoner hvor foreldelsesreglene kan oppfattes som en ren felle for skadelidte. Departementet kan heller ikke se at en regel som den foreslåtte vil innebære noen uforholdsmessig eller urimelig byrde for forsikringsselskapene. Når det gjelder Norges Forsikringsforbunds henvisning til de grunnleggende hensynene bak foreldelsesinstituttet, og at disse hensynene står sentralt også når det gjelder personskader, vil departementet bemerke at forslaget ikke innebærer at foreldelse nødvendigvis må inntre på et senere tidspunkt enn etter regler. Fristen forlenges bare dersom selskapet unnlater å sende melding til sikrede innen seks måneder før utløpet av de vanlige foreldelsesfristene. Hovedsiktemålet med lovforslaget er å sikre at sikrede gjøres kjent med at kravet kan bli foreldet, slik at han eller hun gis muligheter til å avbryte foreldelsen. Det er ikke i seg selv et siktemål å forlenge foreldelsesfristen. På denne bakgrunn er departementet også av den oppfatning at den ekstra-fristen forslaget gir sikrede til å avbryte foreldelsen, bør være forholdsvis kort. Departementet er likevel kommet til at fristen bør være lengre enn foreslått i høringsbrevet, og går inn for en frist på seks måneder.» (Lagmannsrettens understrekninger)

Bestemmelsens historikk og forarbeider viser med andre ord klart at formålet med lovendringen var å hindre at foreldelsesreglene skulle virke som en felle for den som hadde meldt et krav.

For den som ikke har meldt noe krav, vil det også kunne virke hardt å bli rammet av foreldelse. Men her er det ikke grunnlag for å si at reglene om foreldelse virker som en «felle» på samme måte. De virker som vanlig, og uten at den som rammes har foretatt seg noe spesielt som kunne gi grunnlag for en forventning om at det ikke ville være nødvendig å avbryte foreldelse på vanlig måte. Tolkes bestemmelsen slik at varslingsregelen kommer til anvendelse også overfor en skadelidt som ikke har meldt krav, vil dette derfor være utenfor formålet til bestemmelsen. Tvert imot vil det gi den som ikke har meldt sitt krav en tilfeldig fordel, i strid med det som ellers følger av de alminnelige foreldelsesreglene.

Bortsett fra Rt-1999-7, som er nevnt ovenfor, er det etter det lagmannsretten kan se ingen høyesterettspraksis av betydning for tolkingen av forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd. I Rt-2007-1665 (Vekterdommen) ble det riktignok lagt til grunn at sikredes melding til selskapet utløste varslingsplikt overfor skadelidte, men der var dette basert på enighet mellom partene.

Av underrettspraksis har [REDAKERT] Eiendom AS særlig pekt på LB-2012-150130. Her drøfter Borgarting lagmannsrett den problemstillingen vår sak gjelder i et obiter dictum, og kommer til at varslingsregelen i forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd også verner en skadelidt som ikke selv har meldt krav innen foreldelsesfristen. Rettsforståelsen som lagmannsretten gir uttrykk for var ikke nødvendig for det resultat lagmannsretten kom til, og verken formålet med lovendringen eller motivene i forarbeidene ble tilstrekkelig

vurdert. Denne avgjørelsen får ikke betydning ved tolkingen av bestemmelsen i § 8-6 tredje ledd.

Når det gjelder praksis fra Finansklagenemnda, synes denne i hovedsak å legge til grunn at skadelidte ved ansvarsforsikring selv må ha meldt sitt krav for å falle inn under varslingsregelen i forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd. Retten viser her til det som er opplyst i Miriam Skags artikkel «Kan skadelidte påberope seg skadevolderens melding av kravet til ansvarsforsikringsselskapet», Tidsskrift for forretningsjus 2016, s. 279 – 293. Som eksempel på en slik avgjørelse viser retten til FinKN-2011-308 (dissens 3-2). Noen tungtveiende rettskildefaktor er denne nemndspraksisen likevel ikke.

Når det gjelder juridisk teori, er oppfatningene sprikende, men stort sett uten noen inngående begrunnelse. Unntaket er Miriam Skag i den artikkelen som er nevnt over. Etter en omfattende gjennomgang av rettskildene konkluderer Skag med at regelen i hvert fall bør være at også skadelidtes krav «berges» av at sikrede har meldt krav til selskapet. Dette begrunnes særlig med at skadelidte, i de tilfellene der han er kjent med at sikrede har meldt sitt krav, kan ha en beskyttelsesverdig forventning om at denne meldingen også har virkning for ham, og at selskapets interesser er tilstrekkelig ivaretatt gjennom meldingen fra sikrede.

Etter lagmannsrettens syn kan disse reelle hensynene likevel ikke være avgjørende her, når både lovteksten og forarbeidene – etter lagmannsrettens mening – såpass klart trekker i motsatt retning, jf. ovenfor. En samlet vurdering tilsier etter dette at ordlyden sammenholdt med de klare føringer som kan utledes av forarbeidene og historikken gis avgjørende vekt. Sikrede (skadevolder) etter en ansvarsforsikring og skadelidte har hver sine krav som kan gjøres gjeldende overfor forsikringsselskapet. Det er bare det kravet som er meldt til selskapet, hva enten det er sikredes forsikringskrav eller skadelidtes direktekrav, som vernes av varslingsregelen i forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd.

■■■■ Eiendom AS har ikke meldt sitt direktekrav til Tryg Forsikring før kravet ble foreldet, jf. § 8-6 tredje ledd første punktum. Fristforlengelse etter den særskilte varslingsregelen kommer derfor ikke ■■■■ Eiendom AS til gode.

Det betyr at ■■■■ Eiendom AS' anførsel basert på varslingsregelen i forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd ikke kan føre fram.

Det neste spørsmålet er om ■■■■ Eiendom AS kan høres med at foreldelse ikke er intrådt under henvisningen til tilleggsfristen i foreldelsesloven § 10 første ledd, som lyder slik:

«Dersom fordringshaveren ikke har gjort fordringen gjeldende fordi han manglet nødvendig kunnskap om fordringen eller skyldneren, inntretr foreldelse tidligst 1 år etter den dag da fordringshaveren fikk eller burde skaffet seg slik kunnskap.»

■■■■■ Eiendom AS avbrøt foreldelse av sitt direktekrav ved prosesskrift 28. september 2021 i søksmålet mot ■■■■■ kort etter at ■■■■■ prosessfullmektig av eget tiltak hadde informert om at ■■■■■ ■■■■■ AS var ansvarsforsikret hos Tryg Forsikring. Problemstillingen er om ■■■■■ Eiendom AS burde ha skaffet seg kunnskap om forsikringen mer enn ett år forut for dette, altså før 28. september 2020.

I betegnelsen «burde» ligger det at fordringshaveren har en undersøkelsesplikt. I Ot.prp. nr. 38 (1977–78) s. 63 er det presisert til å gjelde i et «rimelig omfang».

Etter lagmannsretten syn burde ■■■■■ Eiendom AS skaffet seg kunnskap om muligheten for å rette direktekrav mot Tryg Forsikring lenge før 28. september 2020. ■■■■■ Eiendom AS brukte over tre og et halvt år på å finne ut at ■■■■■ ■■■■■ AS var forsikret i Tryg Forsikring. ■■■■■ Eiendom AS kunne enkelt undersøkt dette med ■■■■■ ■■■■■ AS på et langt tidligere tidspunkt. Det antas å være vanlig bransjepraksis blant både utøvende som rådgivende ingeniører at det inngås ansvarsforsikring.

Lagmannsrettens syn er derfor at heller ikke foreldelsesloven § 10 kommer til anvendelse.

Det betyr at ■■■■■ Eiendom AS' krav mot Tryg Forsikring er foreldet, og at Tryg Forsikring må frifinnes.

Sakskostnader

Tryg Forsikring har ikke krevd sakskostnader dekket med begrunnelse i behovet for rettsavklaring når det gjelder tolkingen av forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd. Sakskostnader tilkjennes dermed ikke.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

Tryg Forsikring frifinnes.

Bjørnar Eirik Stokkan

Thor Erik Høiskar

Bernt Krohg

*Dokumentet er i samsvar med originalen.
Hilde Hanssen*